

LECTIO XXXVII: Η ΚΑΤΑΡΑ ΤΩΝ ΕΜΦΥΛΙΩΝ ΠΟΛΕΜΩΝ

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

ΑΣΚΗΣΗ Ι

Εκφώνηση

Να αναγνωριστούν οι συμπερασματικές προτάσεις του κειμένου (έγκλιση, ακολουθία).

Λύση

ut [...] salvi esse nequeamus: δευτερεύουσα επιρρηματική συμπερασματική πρόταση, που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του αποτελέσματος στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης με ρήμα το *deducta est*. Εισάγεται με τον συμπερασματικό σύνδεσμο *ut*, γιατί είναι καταφατική. Εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το αποτέλεσμα στα λατινικά θεωρείται πάντα μια υποκειμενική κατάσταση. Συγκεκριμένα, με υποτακτική ενεστώτα (*nequeamus*), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (*deducta est*: παρακείμενος με σημασία ενεστώτα) και αναφέρεται στο παρόν -μέλλον. Υπάρχει ιδιόμορφη ακολουθία χρόνων, γιατί το αποτέλεσμα είναι ιδωμένο τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή (συγχρονισμός της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση) και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής του. Η αντωνυμία *eum*, που υπάρχει στην προηγούμενη κύρια πρόταση, υποδηλώνει ότι θα ακολουθήσει δευτερεύουσα συμπερασματική πρόταση.

ut pugnare cuperent: δευτερεύουσα επιρρηματική συμπερασματική πρόταση, που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του αποτελέσματος στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης με ρήμα το *invaserat*. Εισάγεται με τον συμπερασματικό σύνδεσμο *ut*, γιατί είναι καταφατική. Εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το αποτέλεσμα στα λατινικά θεωρείται πάντα μια υποκειμενική κατάσταση. Συγκεκριμένα, με υποτακτική παρατατικού (*cuperent*), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*invaserat*) και αναφέρεται στο παρελθόν. Υπάρχει ιδιόμορφη ακολουθία χρόνων, γιατί το αποτέλεσμα είναι ιδωμένο τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή (συγχρονισμός της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση) και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής του. Η αντωνυμία *tantus*, που προηγείται στην κύρια πρόταση, υποδηλώνει ότι θα ακολουθήσει δευτερεύουσα συμπερασματική πρόταση.

ut [...] necessitate esse cogantur: δευτερεύουσα επιρρηματική συμπερασματική πρόταση, που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του αποτελέσματος στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης με ρήμα το *reddit*. Εισάγεται με τον συμπερασματικό σύνδεσμο *ut*, γιατί είναι καταφατική. Εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το αποτέλεσμα στα λατινικά θεωρείται πάντα μια υποκειμενική κατάσταση. Συγκεκριμένα, με υποτακτική ενεστώτα (*cogantur*), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (*reddit*) και αναφέρεται στο παρόν -μέλλον. Υπάρχει ιδιόμορφη ακολουθία χρόνων, γιατί το αποτέλεσμα είναι ιδωμένο τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή (συγχρονισμός της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση) και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής του. Οι συγκριτικοί βαθμοί *ferociores/imptentiores*, που προηγούνται στην κύρια πρόταση, έχουν επιτακτική σημασία και υποδηλώνουν ότι θα ακολουθήσει δευτερεύουσα συμπερασματική πρόταση.

ut non solum ea fiant: δευτερεύουσα επιρρηματική συμπερασματική πρόταση, που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του αποτελέσματος στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης με ρήμα το *sunt*. Εισάγεται με τον συμπερασματικό σύνδεσμο *ut*, γιατί είναι καταφατική. Εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το αποτέλεσμα στα λατινικά θεωρείται πάντα μια υποκειμενική κατάσταση.

Συγκεκριμένα, με υποτακτική ενεστώτα (fiant), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (sunt) και αναφέρεται στο παρόν -μέλλον. Υπάρχει ιδιόμορφη ακολουθία χρόνων, γιατί το αποτέλεσμα είναι ιδωμένο τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή (συγχρονισμός της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση) και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής του. Η αντωνυμία tales, που προηγείται στην κύρια πρόταση, υποδηλώνει ότι θα ακολουθήσει δευτερεύουσα συμπερασματική πρόταση.

ut victor obsequatur iis: δευτερεύουσα επιρρηματική συμπερασματική πρόταση, που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του αποτελέσματος στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης με ρήμα το sunt. Εισάγεται με τον συμπερασματικό σύνδεσμο ut, γιατί είναι καταφατική. Εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το αποτέλεσμα στα λατινικά θεωρείται πάντα μια υποκειμενική κατάσταση. Συγκεκριμένα, με υποτακτική ενεστώτα (obsequatur), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (sunt) και αναφέρεται στο παρόν - μέλλον. Υπάρχει ιδιόμορφη ακολουθία χρόνων, γιατί το αποτέλεσμα είναι ιδωμένο τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή (συγχρονισμός της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση) και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής του. Η αντωνυμία tales, που προηγείται στην κύρια πρόταση, υποδηλώνει ότι θα ακολουθήσει δευτερεύουσα συμπερασματική πρόταση.

ΑΣΚΗΣΗ II

Εκφώνηση

Να συμπληρωθεί το ρήμα της συμπερασματικής πρότασης και να δικαιολογηθεί η ακολουθία των χρόνων:

Tam magnum periculum est, ut salvi esse non (possum).

Tam magnum periculum erat, ut salvi esse non (possum).

Tam miserum bellum civile est, ut multi (pereo).

Tam misera bella civilia erant, ut multi (pereo).

Tantus furor eis est, ut omnes (αιτ.) (interficio).

Tantus furor eis erat, ut omnes (αιτ.) (interficio).

Λύση

Tam magnum periculum est, ut salvi esse non ... **possimus** (possum) → Υποτακτική ενεστώτα, γιατί στην εξάρτηση έχουμε αρκτικό χρόνο (est).

Tam magnum periculum erat, ut salvi esse non ... **possemus** ... (possum) → Υποτακτική παρατατικού, γιατί στην εξάρτηση έχουμε ιστορικό χρόνο (erat).

Tam miserum bellum civile est, ut multi ... **pereant** ... (pereo) → Υποτακτική ενεστώτα, γιατί στην εξάρτηση έχουμε αρκτικό χρόνο (est).

Tam misera bella civilia erant, ut multi ... **perirent** (pereo) → Υποτακτική παρατατικού, γιατί στην εξάρτηση έχουμε ιστορικό χρόνο (erant).

Tantus furor eis est, ut omnes (αιτ.) ... **interficiant** ... (interficio) → Υποτακτική ενεστώτα, γιατί στην εξάρτηση έχουμε αρκτικό χρόνο (est). Αναφέρεται στο παρόν-μέλλον.

Tantus furor eis erat, ut omnes (αιτ.) ... **interficerent** ... (interficio) → Υποτακτική παρατατικού, γιατί στην εξάρτηση έχουμε ιστορικό χρόνο (erat).

ΑΣΚΗΣΗ III

Εκφώνηση

Να γίνει συντακτική αναγνώριση των τύπων: **sentire, ipsa victoria, quorum auxilio.**

Λύση

sentire: αντικείμενο ρήματος, τελικό απαρέμφατο (Υποκείμενο απαρεμφάτου: **ego, ταυτοπροσωπία**).

(quam) **victoria:** Β' όρος σύγκρισης από τον συγκριτικό βαθμό **miserius** (quam + ομοιόπτωτα με τον α' όρο **nihil**)

ipsa: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο **victoria**

auxilio: αφαιρετική (οργανική) του μέσου στο ρήμα **parta sit**

quorum: γενική υποκειμενική στο **auxilio**

ΑΣΚΗΣΗ IV

Εκφώνηση

Να γίνει χρονική αντικατάσταση του τύπου: **parta sit** να κλιθεί (στα τρία γένη) το επίθετο **ferox**.

Λύση

Χρονική αντικατάσταση	
Ενεστώτας	pariatur
Παρατατικός	pareretur
Μέλλοντας	—
Παρακείμενος	parta sit
Υπερσυντέλικος	parta esset
Συντ. Μέλλοντας	—

Ενικός αριθμός		
	Αρσενικό-Θηλυκό	Ουδέτερο

Ονομαστική	ferox	ferox
Γενική	ferocis	ferocis
Δοτική	feroci	feroci
Αιτιατική	ferocem	ferox
Κλητική	ferox	ferox
Αφαιρετική	feroci	feroci

Πληθυντικός αριθμός		
	Αρσενικό-Θηλυκό	Ουδέτερο
Ονομαστική	feroces	ferocia
Γενική	ferocium	ferocium
Δοτική	ferocibus	ferocibus
Αιτιατική	feroces	ferocia
Κλητική	feroces	ferocia
Αφαιρετική	ferocibus	ferocibus

ΑΣΚΗΣΗ V

Εκφώνηση

Να μεταφραστούν στα λατινικά οι προτάσεις:

Τους πιάνει τέτοια μανία, ώστε κάνουν πόλεμο (bellum gero).

Τους έπιασε τέτοια μανία, ώστε έκαναν πόλεμο.

Λύση

Tantus furor eos invadit, ut bellum gerant.

Tantus furor eos invasit, ut bellum gererent.

ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

ΑΣΚΗΣΗ I

Εκφώνηση

Να γραφούν οι τύποι που ζητούνται:

deducta est: το απαρέμφατο μέλλοντα στην ίδια φωνή

subvenerit: το α' πληθυντικό υποτακτικής υπερσυντελικού στην ίδια φωνή

destiti: το γ' πληθυντικό οριστικής μέλλοντα στην ίδια φωνή

facere: το β' ενικό προστακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή

pertinerent: το γ' πληθυντικό υποτακτικής μέλλοντα στην ίδια φωνή (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)

invaserat: η ονομαστική ενικού της μετοχής ενεστώτα και στα τρία γένη

reddit: το β' ενικό οριστικής μέλλοντα

cogantur: η αιτιατική του σουπίνου

fiant: η ονομαστική ενικού στα τρία γένη του γερουνδιακού

parta sit: το α' πληθυντικό οριστικής συντελεσμένου μέλλοντα Ε.Φ.

Λύση

Να γραφούν οι τύποι που ζητούνται:

deducta est: **deductum iri**

subvenerit: **subvenissemus**

destiti: **desistent**

facere: **fac**

pertinerent: **pertentura sint**

invaserat: **invadens, invadens, invadens**

reddit: **reddes**

cogantur: **coactum**

fiant: **faciendus, -a, -um**

parta sit: **pepererimus**

ΑΣΚΗΣΗ II

Εκφώνηση

Να γραφούν οι τύποι που ζητούνται:

eum locum: η αιτιατική πληθυντικού

res: η γενική ενικού

qui deus: η δοτική πληθυντικού

casus aliqui: η γενική πληθυντικού

furor: η αιτιατική ενικού

nihil: η γενική ενικού

bello civili: η ονομαστική πληθυντικού

ferociores: η αφαιρετική ενικού
tales: η αιτιατική πληθυντικού ουδετέρου γένους
necessitate: η δοτική ενικού

Λύση

Να γραφούν οι τύποι που ζητούνται:

eum locum: **ea loca**
res: **rei**
qui deus: **quibus deis/diis/dis**
casus aliqui: **casuum aliquorum**
furor: **furorem**
nihil: **nullius rei**
bello civili: **bella civilia**
ferociores: **ferociore**
tales: **taliam**
necessitate: **necessitati**

ΑΣΚΗΣΗ III

Εκφώνηση

miserius, ferociores, impotentiores: Να δοθούν οι τρεις βαθμοί των παραπάνω επιθέτων διατηρώντας το γένος, την πτώση και τον αριθμό) και στη συνέχεια να σχηματίσετε τα επιρρήματα και τα παραθετικά τους.

Λύση

miserius

Επίθετο: **miserum, miserius, miserrimum**

Επίρρημα: **misere, miserius, miserrime**

ferociores

Επίθετο: **feroces, ferociores, ferocissimos**

Επίρρημα: **ferociter, ferocius, ferocissime**

impotentiores

Επίθετο: **impotentes, impotentiores, impotentissimos**

Επίρρημα: **impotenter, impotentius, impotentissime**

ΑΣΚΗΣΗ IV

Εκφώνηση

quam victoria: Να δηλωθεί με ισοδύναμο τρόπο ο β' όρος σύγκρισης.

Λύση

victoriā (αφαιρετική συγκριτική)

ΑΣΚΗΣΗ V

Εκφώνηση

omnia, ad concordiam, nihil (το πρώτο), bello, misera, ferociore, natura, bellorum: Να αναγνωριστούν συντακτικά οι παραπάνω λέξεις του κειμένου.

Λύση

omnia: αντικείμενο στα απαρέμφατα sentire/dicere/facere

ad concordiam: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού στο ρήμα pertinere

nihil (το πρώτο): υποκείμενο στο απαρέμφατο esse (ετεροπροσωπία) /α' όρος σύγκρισης

bello: αφαιρετική συγκριτική (β' όρος σύγκρισης) από τον συγκριτικό βαθμό miserius

misera: κατηγορούμενο στο υποκείμενο του ρήματος, omnia

ferociore: κατηγορούμενο στο αντικείμενο του ρήματος, victores.

natura: αφαιρετική (οργανική) του τρόπου στο ρήμα non sint

bellorum: γενική υποκειμενική στο exitus

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΡΟΧΩΡΗΜΕΝΟΥΣ

ΑΣΚΗΣΗ I

Εκφώνηση

Να δικαιολογηθεί η υποτακτική έγκλιση στις αναφορικές προτάσεις του κειμένου.

Λύση

quae ad concordiam pertinerent: εκφέρεται με (δυνητική) υποτακτική, γιατί δηλώνει κάτι δυνατό ή ενδεχόμενο να συμβεί.

quae velit victor: εκφέρεται με υποτακτική, λόγω έλξης από το *fiant* της προηγούμενης δευτερεύουσας συμπερασματικής πρότασης.

quorum auxilio victoria parta sit: εκφέρεται με υποτακτική, λόγω έλξης από το *obsequatur* της προηγούμενης δευτερεύουσας συμπερασματικής πρότασης.

ΑΣΚΗΣΗ II

Εκφώνηση

...ut veni ad urbem, non destiti omnia et sentire et dicere et facere, quae ad concordiam pertinerent: Να μετατραπεί ο ευθύς λόγος σε πλάγιο με εξάρτηση από το «Cicero dixit».

Λύση

Cicero dixit [...] se, ut venisset ad urbem, non destitisse omnia et sentire et dicere et facere, quae ad concordiam pertinerent.

Ημερομηνία τροποποίησης: 12/12/2011